

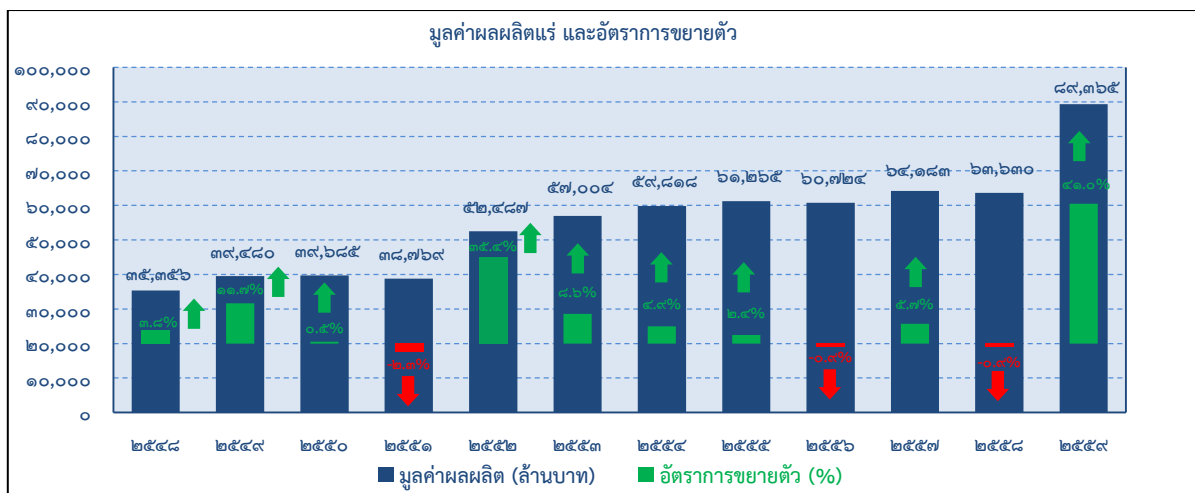
สถานการณ์อุตสาหกรรมเหมืองแร่ของไทยปี ๒๕๕๙ และแนวโน้มปี ๒๕๖๐

บุญญวัฒน์ ขุนอินทร์
สำนักเหมืองแร่และสัมปทาน

๑. การผลิต

ในปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยมีการผลิตแร่ ๔๖ ชนิด มีมูลค่าผลผลิตประมาณ ๘๙,๓๖๕ ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๐.๔๔ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของราคาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะแร่ที่มีปริมาณการผลิตมาก เช่น หินปูน ทองคำ เหล็กหิน หินบะซอลต์ หินแกรนิต และหินดินดาน

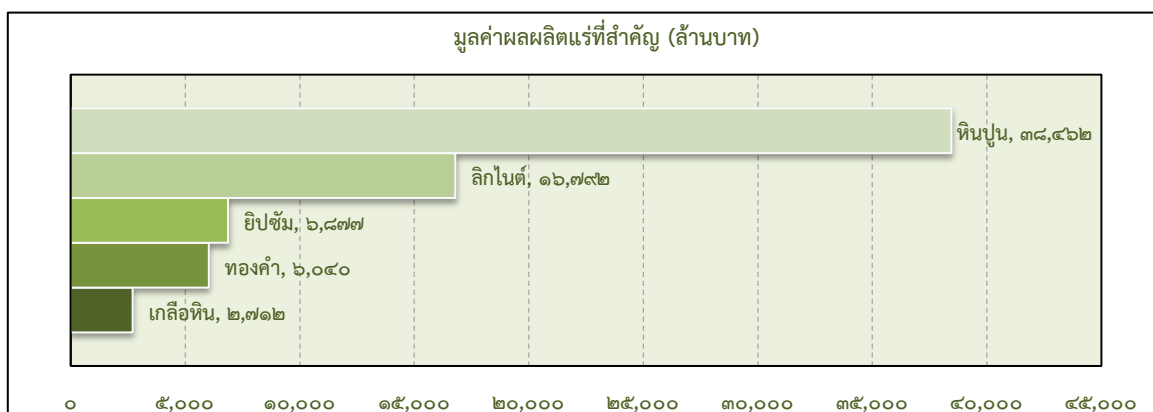
ภาพที่ ๑ มูลค่าผลผลิตแร่และอัตราการขยายตัว ปี พ.ศ.๒๕๔๘-๒๕๕๙

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สำหรับแร่ที่มูลค่าผลผลิตสูงสุด ๕ อันดับแรก ในปี ๒๕๕๙ คือ หินปูน ๓๘,๔๖๒ ล้านบาท รองลงมาคือ ลิควินต์ ๑๖,๗๙๒ ล้านบาท ยิปซัม ๖,๘๗๗ ล้านบาท ทองคำ ๖,๐๔๐ ล้านบาท และเหล็กหิน ๒,๗๑๒ ล้านบาท ตามลำดับ

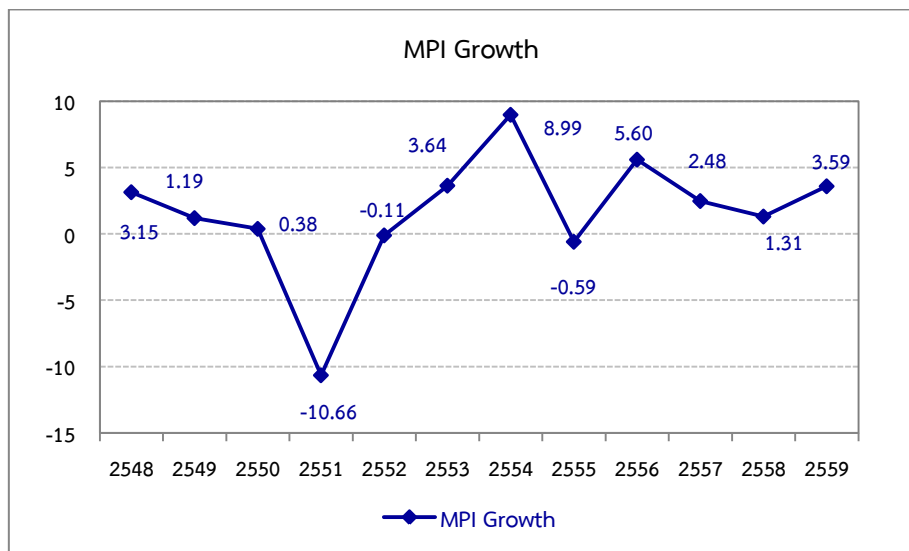
ภาพที่ ๒ มูลค่าผลผลิตแร่ที่สำคัญในปี พ.ศ.๒๕๕๙

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เมื่อพิจารณาในแง่ปริมาณการผลิตพบว่าดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมเหมืองแร่ (Mining Production Index: MPI) ในปี ๒๕๕๙ ขยายตัวจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๓.๕๙ จากการเพิ่มขึ้นของการผลิตลิถไนต์ตามความต้องการใช้เพื่อผลิตไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น การเร่งผลิตโลหะผสมทองคำและเงินก่อนถูกระงับประกอบกิจการตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ และการเพิ่มขึ้นของการผลิตหินแกรนิตและหินดินดานเป็นสำคัญ

ภาพที่ ๓ อัตราการขยายตัวของดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ปี พ.ศ.๒๕๔๘-๒๕๕๙

ที่มา: จากการคำนวณ

เมื่อจำแนกการผลิตตามกลุ่มแร่พบว่า แร่โลหะที่มีผลผลิตสูงที่สุด ได้แก่ หินปูน ๑๗๗.๓๓ ล้านตัน หินบะซอลต์ ๑๓.๕๕ ล้านตัน และยิปซัม ๑๐.๓๖ ล้านตัน แร่โลหะที่มีผลผลิตสูงที่สุด ได้แก่ เงิน ๓๕.๙๕ ล้านกรัม ทองคำ ๔.๒๙ ล้านกรัม และสังกะสี ๐.๑๘ ล้านตัน ส่วนกลุ่มแร่พลังงานสามารถผลิตได้เพียงชนิดเดียว คือ ลิถไนต์ ๑๗.๔๙ ล้านตัน (ตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ ปริมาณผลผลิตแร่ของไทย ปี พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙

หน่วย: ตัน

	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
แร่พลังงาน					
ลิถไนต์	๑๘,๐๖๙,๔๒๘	๑๘,๑๑๐,๗๖๓	๑๗,๙๙๑,๓๖๒	๑๕,๑๕๐,๕๔๙	๑๗,๔๙๑,๕๙๗
แร่โลหะ					
หินปูน	๑๕๐,๑๑๙,๕๖๒	๑๖๑,๕๕๔,๙๖๗	๑๖๕,๖๕๐,๔๗๔	๑๗๖,๖๒๖,๑๙๑	๑๗๗,๓๓๑,๖๓๔
หินบะซอลต์	๑๐,๗๑๒,๘๒๓	๑๐,๘๗๓,๕๙๐	๑๔,๑๓๒,๖๑๐	๑๒,๘๗๗,๐๔๘	๑๓,๕๔๗,๔๔๒
ยิปซัม	๑๑,๔๔๗,๑๙๙	๑๒,๓๘๒,๖๔๘	๑๒,๔๔๕,๑๐๐	๑๑,๒๖๗,๑๔๔	๑๐,๓๕๗,๐๙๘
หินแกรนิต	๖,๓๖๑,๘๙๕	๗,๐๗๖,๓๔๗	๗,๕๙๘,๗๙๖	๘,๐๘๘,๖๘๘	๙,๔๗๓,๙๓๖
แร่โลหะ					
เงิน (กรัม)	๓๒,๐๔๖,๘๐๑	๓๒,๓๘๑,๒๖๔	๓๑,๐๔๕,๙๑๖	๒๑,๐๔๗,๐๗๕	๓๕,๙๕๓,๖๓๕
ทองคำ (กรัม)	๔,๙๐๑,๘๕๐	๔,๔๑๘,๘๘๙	๔,๕๑๓,๕๙๔	๓,๓๐๕,๒๒๕	๔,๒๙๒,๙๔๖
สังกะสี	๑๖๖,๖๔๒	๑๗๒,๕๗๘	๒๒๖,๘๙๓	๑๘๑,๐๒๕	๑๗๕,๖๓๒
แมงกานีส	๘,๑๕๑	๑๔,๓๒๐	๑๔,๓๓๐	๙,๐๐๐	๙,๑๕๐

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๒. การอนุญาต

๒.๑ อาชญาบัตร

ในปี ๒๕๕๙ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้อนุญาตอาชญาบัตรเพื่อให้มีการสำรวจแร่จำนวน ๓๖ แปลง ในพื้นที่ ๑๔ จังหวัด โดยแบ่งเป็นการอนุญาตอาชญาบัตรพิเศษ ๒ แปลง และการอนุญาตอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ ๓๔ แปลง คิดเป็นพื้นที่ประมาณ ๔๘,๑๘๔ ไร่

ตารางที่ ๒ การอนุญาตอาชญาบัตรจำแนกตามภาค

ภูมิภาค	จำนวนอาชญาบัตร	ชนิดแร่ที่สำคัญ
ภาคเหนือ	๕	โมนาไซต์ เมงกานีส ทองแดง ถ่านหิน
ภาคตะวันตก	๑๒	เฟลด์สปาร์ ดีบุก ซีไลต์ แทนทาไลต์ ทองแดง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๔	เหล็ก พลวง ดินเหนียวสี
ภาคตะวันออก	๓	ดินขาว เฟลด์สปาร์
ภาคกลาง	๗	ยิปซัม เหล็ก แอนไฮไดรต์ ไมกา ดิกโคต์ โพโรฟิลไลต์
ภาคใต้	๕	แบไรต์ ดีบุก เมงกานีส เหล็ก

ที่มา: ระบบฐานข้อมูลอาชญาบัตร กลุ่มควบคุมสัมปทานและกำกับการผลิต สำนักเหมืองแร่และสัมปทาน

๒.๒ ประทานบัตร

ในปี ๒๕๕๙ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้อนุญาตประทานบัตรเพื่อให้มีการทำเหมืองแร่จำนวน ๒๔ แปลง ในพื้นที่ ๑๘ จังหวัด คิดเป็นพื้นที่ประมาณ ๓,๗๖๑ ไร่

ตารางที่ ๓ การอนุญาตประทานบัตรจำแนกตามภาค

ภูมิภาค	จำนวนประทานบัตร	ชนิดแร่ที่สำคัญ
ภาคเหนือ	๕	ดีบุก ซีไลต์ หินอ่อน หินปูน
ภาคตะวันตก	๑	ฟลูออไรต์
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๕	หินอ่อน หินทราย เหล็ก หินบะซอลต์ หินปูน
ภาคตะวันออก	๖	ทรายแก้ว หินแกรนิต ดินซีเมนต์
ภาคกลาง	๓	ดินซีเมนต์ หินปูน
ภาคใต้	๔	ดินขาว ยิปซัม แอนไฮไดรต์ หินปูนก่อสร้าง

ที่มา: ระบบฐานข้อมูลประทานบัตร กลุ่มควบคุมสัมปทานและกำกับการผลิต สำนักเหมืองแร่และสัมปทาน

๓. การใช้

สินค้าแร่มีลักษณะเป็นอุปสงค์สืบเนื่อง (Derived Demand) เนื่องจากสินค้าแร่ถูกใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องหลายประเภท เช่น การผลิตไฟฟ้า อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมเซรามิก อุตสาหกรรมแก้วและกระจก เป็นต้น ดังนั้นเมื่ออุปสงค์ของสินค้าในอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้อุปสงค์ของสินค้าแร่ที่เป็นวัตถุดิบเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ในทางตรงกันข้าม หากอุปสงค์ของสินค้าในอุตสาหกรรมต่อเนื่องดังกล่าวลดลงจะส่งผลให้อุปสงค์ของสินค้าแร่ที่เป็นวัตถุดิบลดลงเช่นเดียวกัน สินค้าแร่ที่ผลิตได้ในประเทศเกือบทั้งหมดจึงถูกใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ ในปี ๒๕๕๙ สินค้าแร่ที่มีปริมาณการใช้สูงที่สุด คือ หินปูน ๑๗๖.๕ ล้านตัน ส่วนใหญ่ใช้ในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ และอุตสาหกรรมก่อสร้าง รองลงมา คือ ลิกไนต์ ๑๖.๙ ล้านตัน ใช้ในการผลิตไฟฟ้า ส่วนหินบะซอลต์และหินแกรนิต มีปริมาณ ๑๒.๙ และ ๘.๔ ล้านตัน ส่วนใหญ่ใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง (ตารางที่ ๔)

ตารางที่ ๔ ปริมาณการใช้แร่ที่สำคัญของไทย ปี พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙

หน่วย: ตัน

	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
หินปูน	๑๔๗,๐๙๐,๔๓๒	๑๕๘,๐๔๒,๐๘๐	๑๖๑,๙๙๘,๘๗๕	๑๗๐,๓๘๒,๙๑๐	๑๗๖,๕๓๑,๔๘๕
ลิกไนต์	๑๘,๑๙๘,๕๔๖	๑๘,๙๒๖,๑๕๙	๑๘,๔๕๗,๑๘๙	๑๕,๓๖๙,๑๕๗	๑๖,๘๖๙,๒๖๙
หินบะซอลต์	๑๐,๔๕๐,๗๗๓	๑๐,๒๒๓,๗๐๔	๑๓,๙๘๐,๒๙๙	๑๒,๐๕๕,๗๑๒	๑๒,๙๒๗,๘๓๘
หินแกรนิต	๕,๓๔๖,๖๖๗	๗,๖๑๒,๙๑๑	๖,๘๑๖,๓๗๔	๗,๙๐๖,๗๔๙	๘,๔๐๕,๕๓๐
หินดินดาน	๔,๖๙๘,๘๕๕	๔,๐๒๘,๕๗๑	๕,๓๑๓,๘๒๑	๕,๙๙๖,๖๔๖	๗,๖๑๕,๐๔๘

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สำหรับแร่โลหะที่มีปริมาณการผลิตสูงอย่างเช่น เงิน และทองคำ มิได้ถูกใช้ในประเทศ แต่จะผลิตในรูปของแท่งโลหะผสม (Dore) ตั้งแต่ในขั้นตอนการผลิต จากนั้นจะส่งออกไปยังโรงถลุงในต่างประเทศ เนื่องจากไทยไม่มีโรงถลุงโลหะทองคำที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากล

๔. การนำเข้า

แม้ว่าประเทศไทยจะสามารถผลิตแร่ได้หลายชนิด แต่ก็มีแร่บางชนิดที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ หรือ อาจผลิตได้ไม่ตรงตามความต้องการ จึงจำเป็นต้องนำเข้าสินค้าแร่บางชนิดจากต่างประเทศ ในปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยมีการนำเข้าสินค้าแร่ทั้งสิ้น ๕๗,๘๗๔ ล้านบาท ลดลงจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๖.๖๒

สินค้าแร่นำเข้าที่มีมูลค่าที่สำคัญ ได้แก่ บิทูมินัส ๒๓,๐๖๒ ล้านบาท ถ่านหินชนิดอื่น ๑๗,๘๑๖ ล้านบาท แร่ดีบุก ๒,๗๓๘ ล้านบาท แร่ไนโอเบียมและวานาเดียม ๑,๖๕๘ ล้านบาท แร่ทัลก์ ๑,๖๔๗ ล้านบาท และดินขาว ๙๗๒ ล้านบาท ตามลำดับ โดยสินค้าแร่นำเข้าที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ กลุ่มแร่พลังงาน ได้แก่ บิทูมินัส ถ่านหินชนิดอื่น รวมทั้งแอนทราไซต์ โค้ก พิต และลิกไนต์ เมื่อรวมกันแล้วมีมูลค่านำเข้าเท่ากับ ๔๒,๒๔๗ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๗๓ ของการนำเข้าสินค้าแร่ทั้งหมด (ตารางที่ ๕)

ตารางที่ ๕ มูลค่าการนำเข้าแร่ที่สำคัญของไทย ปี พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙

หน่วย: ล้านบาท

	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
บิทูมินัส	๑๙,๘๖๕	๒๑,๔๖๔	๒๘,๘๐๒	๒๕,๙๖๘	๒๓,๐๖๒
ถ่านหินชนิดอื่น	๒๕,๒๙๘	๑๙,๐๘๗	๑๗,๖๖๔	๑๘,๒๔๑	๑๗,๘๑๖
ดีบุก	๓๙๗	๒๘๐	๒,๓๘๖	๑,๗๓๒	๒,๗๓๘
ไนโอเบียมและวานาเดียม	๑,๖๐๓	๑,๖๕๖	๑,๐๘๕	๑,๑๐๐	๑,๖๕๘
ทัลก์	๑,๗๘๖	๑,๗๕๑	๑,๖๖๓	๑,๖๒๕	๑,๖๔๗
ดินขาว	๘๒๒	๘๐๓	๙๕๕	๘๙๗	๙๗๒
โมลิบดีไนต์	๙๒๒	๔๒๖	๑,๖๖๐	๗๕๖	๙๖๗
แอนทราไซต์	๘๐๘	๕๗๐	๘๓๔	๖๖๘	๗๗๗
แร่อื่น ๆ	๑๑,๓๙๙	๙,๔๗๗	๘,๓๙๒	๑๐,๙๙๒	๘,๒๓๘
รวม	๖๒,๙๐๐	๕๕,๕๑๔	๖๓,๔๔๐	๖๑,๙๗๘	๕๗,๘๗๔

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สินค้าแร่พลังงานที่นำเข้าสูงที่สุด ได้แก่ ถ่านหินชนิดอื่น ๑๐.๓๔ ล้านตัน และบิทูมินัส ๑๐.๑๗ ล้านตัน โดยนำเข้าจากอินโดนีเซียและออสเตรเลีย ส่วนสินค้าแร่โลหะที่นำเข้าสูงที่สุด ได้แก่ ทราเยกซ์ ๐.๑๔ ล้านตัน และทัลก์ ๐.๑๔ ล้านตัน โดยนำเข้าจากกัมพูชา และอินเดีย สินค้าแร่โลหะที่มีการนำเข้าสูงที่สุด คือ เซอร์โคเนียม ๐.๐๔ ล้านตัน และอะลูมิเนียม ๐.๐๓ ล้านตัน โดยนำเข้าจากแอฟริกาใต้ และจีน (ตารางที่ ๖)

ตารางที่ ๖ ปริมาณการนำเข้าแร่ที่สำคัญของไทย ปี พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙

หน่วย: ตัน

	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
แร่เชื้อเพลิง : ถ่านหินชนิดอื่น	๑๑,๑๐๔,๖๑๗	๙,๕๕๙,๘๒๑	๙,๙๓๑,๗๔๐	๑๑,๐๘๓,๐๐๑	๑๑,๓๓๕,๘๖๕
ปิทูมินัส	๗,๓๒๖,๘๒๘	๘,๓๐๘,๘๘๐	๑๐,๗๓๑,๘๖๗	๑๐,๖๑๗,๐๗๗	๑๐,๑๗๒,๒๐๔
แร่โลหะ : ทราเยแก้ว	๕๑,๖๙๘	๑๑๐,๓๒๙	๑๖๕,๓๖๖	๑๔๔,๒๗๓	๑๔๓,๓๑๕
ทัลก์	๑๓๘,๖๙๔	๑๔๓,๐๔๙	๑๓๗,๒๒๘	๑๓๔,๓๔๙	๑๓๗,๓๕๐
แร่โลหะ : เซอร์โคเนียม	๑๒,๓๓๔	๓๕,๖๙๖	๕๑,๕๔๕	๘๑,๙๓๒	๔๐,๖๕๙
อะลูมิเนียม	๒๙,๐๗๗	๔๒,๓๒๗	๔๐,๖๖๗	๒๔,๑๕๗	๓๓,๗๑๒

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๕. การส่งออก

สินค้าแร่บางชนิดเป็นสินค้าที่ไทยมีศักยภาพในการผลิตได้มากเกินกว่าความต้องการบริโภคภายในประเทศ จึงต้องส่งออกต่างประเทศ โดยในปี ๒๕๕๙ มีการส่งออกสินค้าแร่ทั้งสิ้น ๗,๖๙๖ ล้านบาท ลดลงจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๗.๒๑ สินค้าแร่ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ยิปซัม ๔,๓๓๖ ล้านบาท แอนไฮไดรต์ ๘๘๐ ล้านบาท เฟลด์สปาร์ ๕๖๙ ล้านบาท โดโลไมต์ ๕๕๕ ล้านบาท และหินปูน ๒๗๓ ล้านบาท ตามลำดับ (ตารางที่ ๗)

ตารางที่ ๗ มูลค่าการส่งออกแร่ที่สำคัญของไทย ปี พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙

หน่วย: ล้านบาท

	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
ยิปซัม	๔,๑๖๒	๔,๓๕๘	๕,๑๐๔	๕,๐๑๘	๔,๓๓๖
แอนไฮไดรต์	๔๐๒	๖๑๑	๖๓๐	๖๗๔	๘๘๐
เฟลด์สปาร์	๖๐๓	๕๙๖	๗๗๑	๗๐๘	๕๖๙
โดโลไมต์	๓๑๔	๒๙๓	๔๗๑	๔๖๙	๕๕๕
หินปูน	๑๒๖	๑๙๓	๓๐๐	๒๕๓	๒๗๓
แร่อื่น ๆ	๑,๐๓๓	๑,๑๘๕	๑,๑๔๓	๑,๑๗๒	๑,๐๘๔
รวม	๖,๖๔๐	๗,๒๓๗	๘,๔๑๙	๘,๒๙๕	๗,๖๙๖

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สินค้าแร่ที่ส่งออกในรูปแบบแร่จะเป็นแร่โลหะเกือบทั้งหมด โดยในปี ๒๕๕๙ ไทยมีการส่งออกแร่ยิปซัมมากที่สุด ๖.๔๖ ล้านตัน และเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของโลก ตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ อินโดนีเซีย เวียดนาม มาเลเซีย และญี่ปุ่น รองลงมา ได้แก่ แอนไฮไดรต์ ๑.๓๕ ล้านตัน โดโลไมต์ ๑.๒๗ ล้านตัน เฟลด์สปาร์ ๐.๖๔ ล้านตัน หินปูน ๐.๖๑ ล้านตัน และหินแกรนิต ๐.๑๕ ล้านตัน ตามลำดับ (ตารางที่ ๘)

ตารางที่ ๘ ปริมาณการส่งออกแร่ที่สำคัญของไทย ปี พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙

หน่วย: ตัน

	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
ยิปซัม	๘,๑๑๙,๖๙๙	๘,๑๙๐,๙๖๘	๙,๐๔๔,๙๖๖	๗,๘๒๓,๒๒๙	๖,๔๖๑,๔๖๕
แอนไฮไดรต์	๗๘๙,๒๐๖	๑,๑๗๑,๔๐๗	๑,๑๑๑,๑๕๑	๑,๐๓๔,๕๗๐	๑,๓๕๐,๒๕๐
โดโลไมต์	๑,๐๐๓,๓๒๕	๘๖๙,๗๕๙	๑,๒๕๒,๒๘๔	๑,๒๑๓,๐๕๔	๑,๒๖๖,๕๒๕
เฟลด์สปาร์	๗๑๗,๕๖๕	๗๓๕,๖๙๓	๘๘๓,๑๐๒	๗๗๐,๑๑๗	๖๓๘,๔๙๗
หินปูน	๓๒๔,๖๒๔	๔๗๗,๔๖๒	๘๒๔,๘๒๐	๖๐๗,๑๗๘	๖๑๑,๖๕๗
หินแกรนิต	๘,๕๐๐	๓๓๑,๔๗๔	๕๐๕,๗๑๔	๔๕๘,๘๐๐	๑๔๙,๙๙๕

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

นอกจากนี้ยังมีการส่งออกสินค้าแร่ที่อยู่ในรูปโลหะ โดยในปี ๒๕๕๙ มีการส่งออก ๑๒,๔๔๔ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๓๖.๑๒ โลหะส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ทองคำ ๖,๐๔๐ ล้านบาท ดีบุก ๕,๑๘๘ ล้านบาท เงิน ๗๑๓ ล้านบาท เซอร์คอน ๒๕๐ ล้านบาท และสังกะสี ๒๔๗ ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งสามารถแบ่งตามรูปแบบการผลิตได้ ๒ ประเภท คือ สินค้าแร่ที่นำเข้าแร่ดิบเพื่อถลุงแล้วส่งออกในรูปโลหะ ได้แก่ ดีบุก และสังกะสี และสินค้าแร่ที่ผลิตแร่ดิบได้เองแล้วส่งออกในรูปของแท่งโลหะผสม ได้แก่ ทองคำ และเงิน (ตารางที่ ๙)

ตารางที่ ๙ มูลค่าการส่งออกสินค้าแร่ในรูปโลหะของไทย ปี พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙

หน่วย: ล้านบาท

	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
ทองคำ	๘,๑๒๐	๖,๑๐๖	๕,๙๔๖	๔,๒๑๐	๖,๐๔๐
ดีบุก	๑๓,๔๗๖	๑๓,๕๑๗	๙,๒๒๗	๔,๒๗๕	๕,๑๘๘
เงิน	๙๘๘	๗๔๘	๖๑๘	๓๖๖	๗๑๓
เซอร์คอน	๑๗๗	๒๗๘	๒๗๔	๑๙๘	๒๕๐
สังกะสี	๔๔๖	๙๐	๑๙๙	๘๒	๒๔๗
รวม	๒๓,๔๑๖	๒๐,๗๕๗	๑๖,๓๓๐	๙,๑๔๒	๑๒,๔๔๔

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๖. ค่าภาคหลวงแร่

ในปี ๒๕๕๙ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่สามารถจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ได้ประมาณ ๔,๕๐๒ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๔๘.๑ โดยเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นด้านปริมาณผลผลิตเป็นสำคัญ แร่ที่สามารถจัดเก็บค่าภาคหลวงได้มากที่สุด ได้แก่ หินปูน ลิกไนต์ ทองคำ ยิปซัม และหินดินดาน ค่าภาคหลวงจากแร่ทั้ง ๕ ชนิดนี้มีมูลค่ารวมกันถึง ๓,๖๖๖ ล้านบาท หรือ คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๘๑.๔๓ ของค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ทั้งหมด (ตารางที่ ๑๐)

ตารางที่ ๑๐ การจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ของไทย ปี พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙

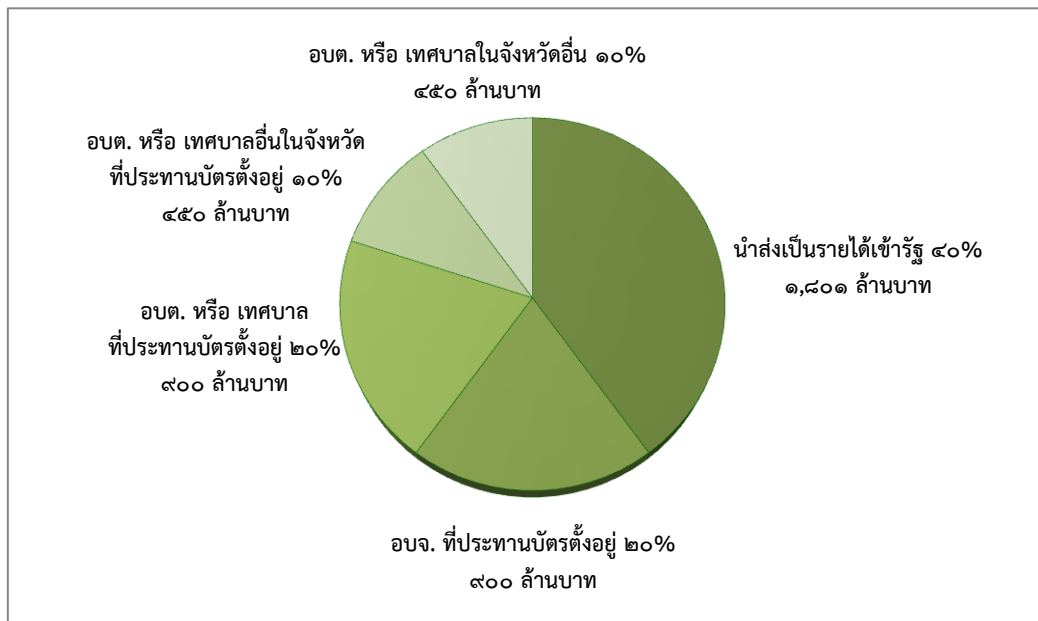
หน่วย: ล้านบาท

	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
หินปูน	๙๒๙	๙๓๙	๑,๐๔๑	๑,๑๖๕	๒,๐๖๘
ลิกไนต์	๖๙๙	๗๒๗	๗๐๙	๕๘๙	๖๔๘
ทองคำ	๘๒๙	๕๒๑	๔๘๖	๓๓๓	๕๒๐
ยิปซัม	๒๓๒	๒๕๕	๓๐๒	๒๙๘	๒๗๕
หินดินดาน	๔๒	๓๕	๕๐	๖๕	๑๕๖
อื่น ๆ	๕๒๙	๔๙๒	๕๖๗	๕๘๙	๘๓๖
รวม	๓,๒๖๐	๒,๙๖๙	๓,๑๕๕	๓,๐๔๐	๔,๕๐๒

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ส่วนหนึ่งจะถูกนำส่งเป็นรายได้ของรัฐ และอีกส่วนหนึ่งจะจัดสรรให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่ได้กำหนดอัตราที่ได้รับการจัดสรรไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังภาพที่ ๔

ภาพที่ ๔ ประมาณการการจัดสรรค่าภาคหลวงแร่ปี ๒๕๕๙^๑

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๗. แนวโน้มอุตสาหกรรมเหมืองแร่ไทยในปี ๒๕๖๐

๗.๑ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางลบ

(๑) การผลิตแร่ที่สำคัญบางชนิดอาจหดตัวหรือขยายตัวได้ไม่มาก เช่น

- การผลิตโลหะผสมทองคำและเงินจะหดตัวอย่างรุนแรง เนื่องจากคำสั่งห้ามนำคะ รักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ ให้ผู้ประกอบการที่ได้รับประทานบัตรและใบอนุญาตต่าง ๆ ตาม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ ระงับการประกอบกิจการไว้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป จนกว่าคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติจะมีมติเป็นอย่างอื่น ทำให้ บริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด ผู้ผลิตโลหะผสมทองคำและเงินแห่งเดียวของประเทศในปัจจุบัน ต้องหยุดการ ดำเนินกิจการเหมืองแร่ทองคำและเงินเอาไว้ก่อน คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๖,๗๐๐ ล้านบาท (ประเมินจากมูลค่า ผลผลิตทองคำและเงินในปี ๒๕๕๙)

- การผลิตลิกไนต์อาจขยายตัวได้ไม่มากนัก เนื่องจากการผลิตลิกไนต์ของเหมืองแม่เมาะ ซึ่งมีสัดส่วนการผลิตมากกว่าร้อยละ ๙๕ ของทั้งประเทศ ตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยได้ วางแผนการผลิตลิกไนต์เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับการผลิตไฟฟ้าของปี ๒๕๖๐ ไว้ในระดับใกล้เคียงกับปี ๒๕๕๙ ที่ประมาณ ๑๖-๑๗ ล้านตัน ทำให้การผลิตลิกไนต์ในภาพรวมของประเทศอาจขยายตัวได้ไม่มากนัก

(๒) ในช่วงครึ่งปีแรกของปี ๒๕๖๐ หน่วยงานอนุญาตอาจยังไม่สามารถอนุญาตประทานบัตรและ อาชญาบัตรใหม่ได้ เนื่องจากขาดความชัดเจนด้านกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาตต่าง ๆ ก่อนที่พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ จะมีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๐ ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดทำร่างอนุบัญญัติ ทำให้การ ลงทุนเพื่อสำรวจแร่และทำเหมืองแร่อาจล่าช้าออกไป

^๑ เป็นตัวเลขประมาณการจากยอดการจัดเก็บค่าภาคหลวงตามปีปฏิทิน อาจต่างจากยอดการจัดสรรจริงในแต่ละงวด (แบ่งเป็น ๔ งวดตามปีงบประมาณ) เนื่องจากการจัดเก็บในบางจังหวัดอาจมีความล่าช้า ทำให้ยอดเงินที่จัดเก็บได้จะถูกนำไป สมทบในงวดถัดไป

(๓) อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากแร่หลายอุตสาหกรรมมีแนวโน้มขยายตัวได้ไม่มาก จึงส่งผลกระทบต่อการผลิตแร่ที่เป็นวัตถุดิบ เช่น

- อุตสาหกรรมเซรามิก มีแนวโน้มขยายตัวได้ไม่มากนัก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการผลิตแร่ที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมเซรามิก เช่น ดินขาว เฟลด์สปาร์ โดโลไมต์ ทราแยแก้ว บอลเคลย์
- อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ มีแนวโน้มขยายตัวได้ไม่มากนัก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการผลิตแร่ที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ เช่น หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ หินดินดาน

๗.๒ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบทางบวก

(๑) เศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศในปี ๒๕๖๐ มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นจากปี ๒๕๕๙ อย่างชัดเจน เนื่องจากการส่งออกที่ขยายตัวดีขึ้นตามเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า การลงทุนของภาคเอกชนและภาครัฐมีแนวโน้มขยายตัว ทำให้หน่วยงานวิจัยด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ปรับเพิ่มประมาณการอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยในปี ๒๕๖๐ ขึ้น (ตามตารางที่ ๑๑) ซึ่งแสดงถึงแนวโน้มเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศที่จะปรับตัวดีขึ้น ดังนั้นย่อมส่งผลกระทบทางบวกเชื่อมโยงไปยังทุกภาคส่วนของระบบเศรษฐกิจในประเทศ ทั้งอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้แร่เป็นวัตถุดิบ

ตารางที่ ๑๑ ประมาณการอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยในปี ๒๕๖๐

หน่วยงาน	ประมาณการเดิม	ประมาณการใหม่
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ร้อยละ ๓.๓-๓.๘ (พ.ค.๖๐)	ร้อยละ ๓.๕-๔.๐ (ส.ค.๖๐)
ธนาคารแห่งประเทศไทย	ร้อยละ ๓.๔ (มี.ค.๖๐)	ร้อยละ ๓.๕ (มี.ย.๖๐)
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	ร้อยละ ๓.๓-๓.๙ (เม.ย.๖๐)	ร้อยละ ๓.๓-๓.๙ (ก.ค.๖๐)

ที่มา: ๑. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒. ธนาคารแห่งประเทศไทย

๓. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

(๒) การลงทุนรวมของประเทศในปี ๒๕๖๐ มีแนวโน้มขยายตัวจากปี ๒๕๕๙ ทั้งการลงทุนของภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะการลงทุนในหมวดก่อสร้างของภาคเอกชนที่ปรับตัวดีขึ้น รวมถึงโครงการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ จะส่งผลให้เกิดความต้องการใช้แร่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแร่ในกลุ่มอุตสาหกรรมก่อสร้างและปูนซีเมนต์ เช่น หินปูน หินอ่อน หินแกรนิต หินบะซอลต์ ยิปซัม รวมถึงหินอุตสาหกรรมอื่น ๆ

๗.๓ สรุปแนวโน้ม

จากผลกระทบของปัจจัยทั้งทางบวกและทางลบดังกล่าวข้างต้น คาดว่าปัจจัยทางลบน่าจะส่งผลกระทบมากกว่าปัจจัยทางบวก โดยเฉพาะการระงับประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ และความล่าช้าในการอนุญาตประทานบัตรและอาชญาบัตร ทำให้อุตสาหกรรมเหมืองแร่ในปี ๒๕๖๐ จะหดตัวอย่างมาก โดยมีช่วงคาดการณ์การหดตัวของมูลค่าผลผลิตแร่อยู่ที่ร้อยละ ๗-๘

อ้างอิง

ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานนโยบายการเงิน มิถุนายน ๒๕๖๐. มิถุนายน ๒๕๖๐.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่ ๒/๒๕๖๐ และแนวโน้มปี ๒๕๖๐. สิงหาคม ๒๕๖๐.

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน. แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙. มิถุนายน ๒๕๕๘

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง. รายงานประมาณการเศรษฐกิจไทยปี ๒๕๖๐. กรกฎาคม ๒๕๖๐.

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมรายไตรมาส ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๖๐ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๐). พฤษภาคม ๒๕๖๐.

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมรายไตรมาส ไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๐ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐). สิงหาคม ๒๕๖๐.